

CONCEPT PAPER

Μάρτιος 2021

Προετοιμασία για τον Σχεδιασμό του ΕΠ Δυτικής Ελλάδας 2021-2027

Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης
Επιχειρησιακού Προγράμματος
Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης
Επιχειρησιακού Προγράμματος
Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
2	ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ Ε.Π. ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2021-2027	4
2.1	ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	6
2.2	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ, ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΤΟΧΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 1 ΜΙΑ ΠΙΟ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΞΥΠΝΟΤΕΡΗ ΕΥΡΩΠΗ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΤΟΥ ΚΑΙΝΟΤΟΜΟΥ ΚΑΙ ΕΞΥΠΝΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΣΥΝΔΕΣΙΜΟΤΗΤΑΣ	8
2.2.1	Υφιστάμενη κατάσταση ΣΠ1	8
2.2.2	Ειδικόί Στόχοι και κατευθύνσεις του ΣΠ 1	9
2.3	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ, ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΤΟΧΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 2 ΜΙΑ ΠΙΟ ΠΡΑΣΙΝΗ ΜΕ ΧΑΜΗΛΕΣ ΕΚΠΟΜΠΕΣ ΔΙΟΞΕΙΔΙΟΥ ΤΟΥ ΑΝΘΡΑΚΑ, ΣΕ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΚΑΘΑΡΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΜΗΔΕΝΙΚΟΥ ΑΝΘΡΑΚΑ ΚΑΙ ΑΝΘΕΚΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ, ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΚΑΘΑΡΗΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ, ΤΩΝ ΠΡΑΣΙΝΩΝ ΚΑΙ ΓΑΛΛΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ, ΤΗΣ ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, ΤΗΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΣΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ, ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	12
2.3.1	Υφιστάμενη κατάσταση ΣΠ2	12
2.3.2	Ειδικόί Στόχοι και κατευθύνσεις του ΣΠ 2	13
2.4	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ, ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΤΟΧΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 3 ΜΙΑ ΠΙΟ ΔΙΑΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΗ ΕΥΡΩΠΗ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	15
2.4.1	Υφιστάμενη κατάσταση ΣΠ3	15
2.4.2	Ειδικόί Στόχοι και κατευθύνσεις του ΣΠ 3	16
2.5	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ, ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΤΟΧΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 4 ΜΙΑ ΠΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥΣ ΕΥΡΩΠΗ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΠΥΛΩΝΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ. 17	17
2.5.1	Υφιστάμενη κατάσταση ΣΠ4	17
2.5.2	Ειδικόί Στόχοι και κατευθύνσεις του ΣΠ 4	18
2.6	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ, ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΤΟΧΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 5 ΜΙΑ ΕΥΡΩΠΗ ΠΙΟ ΚΟΝΤΑ ΣΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ ΤΗΣ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΚΑΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΕΔΑΦΙΚΩΝ ΤΥΠΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΩΝ	21
2.6.1	Υφιστάμενη κατάσταση ΣΠ5	21
2.6.2	Ειδικόί Στόχοι και κατευθύνσεις του ΣΠ 5	21
3	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΟΡΩΝ ΣΤΟ ΕΠ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2021-2027	23
4	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	24

1 Εισαγωγή

Ο σχεδιασμός του πλαισίου εφαρμογής της νέας Προγραμματικής Περιόδου (ΠΠ) 2021-2027 για τα Κράτη Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης διεξάγεται σε μια **κρίσιμη συγκυρία** πρωτόγνωρης υγειονομικής, οικονομικής και κοινωνικής δοκιμασίας σε εθνική, ευρωπαϊκή και παγκόσμια κλίμακα. Από τα τέλη του 2019, η πλειονότητα των χωρών παγκοσμίως βρίσκεται αντιμέτωπη με την πανδημία του κορωνοϊού COVID-19, τη σοβαρότερη υγειονομική κρίση των τελευταίων εκατό ετών. Η κρίση δοκιμάζει τις αντοχές των συστημάτων υγείας ακόμη και των πιο προηγμένων και εύρωστων κρατών με ταυτόχρονη συνέπεια την πρόκληση της βαθύτερης ετήσιας οικονομικής ύφεσης μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, ως απόρροια της λήψης εκτεταμένων μέτρων κοινωνικής αποστασιοποίησης, καθολικής απαγόρευσης κυκλοφορίας και μετακινήσεων, καθώς και περιορισμού-αναστολής λειτουργίας σημαντικών παραγωγικών κλάδων.

Το 2019 ήταν έτος **εκκίνησης της διαδικασίας** προετοιμασίας των Κρατών Μελών για την αξιοποίηση των πόρων της νέας προγραμματικής περιόδου 2021-2027. Η διαδικασία σχεδιασμού, στοχοθέτησης και σύνταξης του νέου ΕΣΠΑ 2021-2027 υπακούει σε έναν ευρύτερο στρατηγικό συντονισμό που αφορά στην συναρθρωμένη αξιοποίηση των ευρωπαϊκών και εθνικών, δημόσιων και ιδιωτικών χρηματοδοτικών πόρων, στη βάση του στόχου για βιώσιμη αναπτυξιακή πορεία της ελληνικής οικονομίας με συνολικό χρονικό πλαίσιο τη δεκαετία 2021-2030. Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε στις 2 Μαΐου 2018 την πρότασή της για το νέο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο 2021-2027 (ΠΔΠ) της ΕΕ και αντίστοιχα στις 29 Μαΐου 2018 ανακοίνωσε την πρότασή της για την Πολιτική Συνοχής και τους Κανονισμούς των Ταμείων της νέας Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027, εγκαινιάζοντας επισήμως την περίοδο διαπραγμάτευσης. Στις 27 Μαΐου 2020 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε την πρότασή της για ένα σχέδιο ανάκαμψης από τις συνέπειες της πανδημίας του κορωνοϊού, ανακοινώνοντας τη δημιουργία ενός νέου μέσου οικονομικής ανάκαμψης, το Next Generation EU. Τον Δεκέμβριο του 2020, οι ηγέτες των 27 Κρατών Μελών κατέληξαν σε οριστική συμφωνία σε ό,τι αφορά το νέο ΠΔΠ και το μέσο Next Generation EU. Ωστόσο, οι σχετικές διαθεσμικές διαπραγματεύσεις μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ αναμένεται να ολοκληρωθούν εντός του δεύτερου τριμήνου του 2021.

Σε εθνικό επίπεδο, με την **1^η εγκύκλιο** (Α.Π. 60072-06/06/2019) του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης έγινε η επίσημη έναρξη της διαδικασίας σχεδιασμού της προγραμματικής περιόδου 2021-2027 στο πλαίσιο του νέου Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης – ΕΣΠΑ 2021-2027 και των Προγραμμάτων του. Παράλληλα με την εγκύκλιο σηματοδοτήθηκε η έναρξη του επίσημου διαλόγου με τους φορείς πολιτικής της χώρας για τη διαμόρφωση των εθνικών κατευθύνσεων πολιτικής με γνώμονα την οικονομία, το ευρύτερο αναπτυξιακό περιβάλλον της χώρας και τις ευρωπαϊκές πολιτικές.

Με τη **2^η εγκύκλιο** (Α.Π. 125192-25/11/2020) της Εθνικής Αρχής Συντονισμού του ΕΣΠΑ για την προετοιμασία του σχεδιασμού των Προγραμμάτων 2021-2027 (ΕΥΣΣΑ Α.Π. 125192/25.11.2020), επιχειρήθηκε η πρώτη καταγραφή των προτεραιοτήτων ανά Στόχο Πολιτικής, για τα Τομεακά και Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα.

Σήμερα, το 1^ο Σχέδιο του ΕΣΠΑ 2021-2027 έχει υποβληθεί διαμορφωμένο στη βάση των προτεινόμενων Κανονισμών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του σχεδίου για το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο για την ΠΠ 2021-2027, με έμφαση στους Στόχους Πολιτικής και τον Ειδικό Στόχο για το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης.

Ο προγραμματισμός της ΠΠ 2021-2027 συμπίπτει με την πορεία προς ολοκλήρωση του Ε.Π. Δυτικής Ελλάδας 2014-2020, το οποίο παρουσιάζει σημαντικά αποτελέσματα με προστιθέμενη αξία από την υλοποίησή του, έχοντας παράλληλα εντοπίσει μια σειρά από προβλήματα και διδάγματα από την εμπειρία της απερχόμενης ΠΠ. Τα εν λόγω προβλήματα σχετίζονται κυρίως με μια σειρά θεσμικών, διαχειριστικών και οργανωτικών προβλημάτων που προσδιόρισαν ευρύτερα

Concept Paper

τους ρυθμούς υλοποίησης όλων των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της χώρας για το ΕΣΠΑ 2014-2020.

Το νέο Ε.Π. Δυτικής Ελλάδας 2021-2027 σχεδιάζεται ως ένα Πρόγραμμα του ΕΣΠΑ 2021 – 2027 και εντάσσεται στο προγραμματικό πλαίσιο της περιόδου, όπως αυτό προσδιορίζεται από την έκδοση των αναμορφωμένων Κανονισμών των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ) κι εξειδικεύεται από τις στρατηγικές επιλογές του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ 2021-2027) και τις οδηγίες που παρέχονται από την Εθνική Διαχειριστική Αρχή για τη διαμόρφωση των νέων Προγραμμάτων.

Το παρόν Concept Paper (CP) αποτελεί, αφενός το αρχικό **κείμενο βάσης για την επικοινωνία με τους φορείς και κοινωνικούς εταίρους**, αφετέρου ένα κείμενο διαβούλευσης με της υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΕΕ). Για τη σύνταξη του παρόντος κειμένου, ελήφθησαν υπόψη το Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία («Εκθεση Πισσαρίδη, 2020»), το τρέχον σχέδιο του ΕΣΠΑ 2021-2027 για τη χώρα, η μελέτη για την Περιφερειακή Πολιτική της Ελλάδας που εκπόνησε ο ΟΟΣΑ, οι Εθνικές ή/και Περιφερειακές Στρατηγικές στους τομείς αναφοράς του ΕΠ και τα σχετικά Προγραμματικά / Κανονιστικά κείμενα, όπως καταγράφονται συνολικά στην ενότητα 5.

2 Σχεδιασμός του Ε.Π. Δυτικής Ελλάδας 2021-2027

Στην ενότητα αυτή, αποτυπώνονται οι **βασικές συνιστώσες σχεδιασμού** της στρατηγικής του προγράμματος της Δυτικής Ελλάδας για την ΠΠ 2021-2027, λαμβάνοντας υπόψη την προτεινόμενη δομή των προγραμμάτων βάσει της 2ης Εγκυκλίου σχεδιασμού της περιόδου 2021-2027 της ΕΑΣ. Υπό αυτό το πρίσμα, παρουσιάζονται αρχικά μια σειρά από βασικά εισαγωγικά στοιχεία που διαμορφώνουν το υφιστάμενο αναπτυξιακό προφίλ της Περιφέρειας. Έπειτα, στο πλαίσιο του κάθε Στόχου Πολιτικής της νέας Πολιτικής Συνοχής, περιγράφονται βασικά στοιχεία της υφιστάμενης κατάστασης και προκλήσεις ανάπτυξης, οι οποίες ακολουθούνται από την καταγραφή των αντίστοιχων αναπτυξιακών προτεραιοτήτων, για την μέχρι σήμερα διαμόρφωση της συνολικής στρατηγικής του προγράμματος.

Στο σημείο αυτό, ακολουθεί η διατύπωση των **πέντε (5) Στόχων Πολιτικής της νέας Πολιτικής Συνοχής**.

- **ΣΠ.1:** Μια πιο ανταγωνιστική και έξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού και της περιφερειακής ψηφιακής συνδεσιμότητας.
- **ΣΠ.2:** Μια πιο πράσινη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, σε μετάβαση προς μια καθαρή οικονομία μηδενικού άνθρακα και ανθεκτική Ευρώπη, μέσω της προώθησης της καθαρής και δίκαιης ενεργειακής μετάβασης, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, και της πρόληψης και διαχείρισης των κινδύνων και της βιώσιμης αστικής κινητικότητας.
- **ΣΠ.3:** Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας.
- **ΣΠ.4:** Μια πιο κοινωνική και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων.
- **ΣΠ5:** Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης όλων των εδαφικών τύπων και των τοπικών πρωτοβουλιών.

Concept Paper

Επισημαίνεται, ότι ο συνολικός σχεδιασμός του Ε.Π. Δυτικής Ελλάδας 2021-2027 συναρτάται με τον χρόνο τελικής έγκρισης της Πολιτικής Συνοχής και των Κανονισμών από τα αρμόδια ευρωπαϊκά όργανα, όπως και με την οριστικοποίηση του περιεχομένου και την τελική επίσημη υποβολή του Σχεδίου της χώρας για το Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2021-2027.

2.1 Εισαγωγικά για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

Η **Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (ΠΔΕ)** περιλαμβάνει το ΒΔ τμήμα της Πελοποννήσου και τη Δυτική Στερεά Ελλάδα. Η συνολική της **έκταση** είναι 11.350 τετραγωνικά χιλιόμετρα και καλύπτει το 8,6% της συνολικής έκτασης της χώρας. Στο μεγαλύτερο ποσοστό τα εδάφη της είναι ορεινά (45,3%) και ημιορεινά (25,6%), ενώ μόλις το 29,1% είναι πεδινές εκτάσεις. Η Περιφέρεια έχει εκτεταμένα παράλια, τα οποία βρέχονται από το Ιόνιο Πέλαγος και τους κόλπους του Αμβρακικού, Πατραϊκού και Κορινθιακού. Ο **πληθυσμός** της ανέρχεται σε 679.796 κατοίκους (ΕΛΣΤΑΤ, 2011). Η Δυτική Ελλάδα αποτελεί την τέταρτη σε πληθυσμό Περιφέρεια της Ελλάδας συγκεντρώνοντας το 6,3% του συνολικού πληθυσμού της χώρας, με μεγαλύτερη πόλη την Πάτρα. Οι κλιματολογικές συνθήκες χαρακτηρίζονται ως μεσογειακές με ήπιους χειμώνες και θερμά καλοκαίρια στις περιοχές χαμηλού υψομέτρου ενώ στις περιοχές με μεγάλο υψόμετρο κυριαρχούν οι κρύοι χειμώνες και τα δροσερά καλοκαίρια. Στην Περιφέρεια καταγράφονται σημεία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και οικολογικής σημασίας που προστατεύονται με βάση εθνικές και διεθνείς περιβαλλοντικές διατάξεις.

Η ΠΔΕ χωρίζεται σε τρεις **Περιφερειακές Ενότητες**, και 19 Δήμους, με σημαντικότερες πόλεις της την Πάτρα, το Αίγιο, την Κάτω Αχαΐα, τον Πύργο, την Αμαλιάδα, το Μεσολόγγι, το Αγρίνιο και την Ναύπακτο. Συγκεκριμένα, η Πάτρα εκτός από τρίτη μεγαλύτερη πόλη της ηπειρωτικής Ελλάδας, έχει και διεθνή σημασία, ως πόλη που διαθέτει λιμένα που εξυπηρετεί τη σύνδεση της χώρας με την Ιταλία.

Γενικότερα, η περιοχή έχει χαμηλή **πυκνότητα κατοίκησης**, ενώ η αστικοποίησή της φτάνει σε ποσοστό 61.7%, χαμηλότερο δηλαδή του μέσου όρου της χώρας. Ο ενεργός πληθυσμός με εκπαιδευτικό επίπεδο τριτοβάθμιας είναι χαμηλότερο του ευρωπαϊκού και εγχώριου μέσου όρου, φτάνοντας το 23.8%. Σημαντική είναι η **μείωση του πληθυσμού** και η **γήρανσή** του.

Σύμφωνα με τις πιο πρόσφατες μετρήσεις η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας παράγει το 5% του εγχώριου ΑΕΠ και είναι σύμφωνα με την Έκθεση του ΟΟΣΑ η **6^η περιφερειακή οικονομία της χώρας**. Το αναπτυξιακό της δυναμικό, όσον αφορά το κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι ωστόσο, χαμηλό, στο 74% του εθνικού και στο 44% του Ευρωπαϊκού.

Η οικονομία της Περιφέρειας στηρίζεται σημαντικά στον πρωτογενή τομέα, σε έναν αξιοσημείωτο δευτερογενή και έναν ισχυρό τριτογενή. Ο πρωτογενής περιλαμβάνει κυρίως τη γεωργία και την κτηνοτροφία με χαμηλά επίπεδα σχετικής παραγωγικότητας. Ο δευτερογενής τομέας βασίζεται στον κατασκευαστικό κλάδο και σε βιομηχανίες έντασης εργασίας με ικανοποιητικά επίπεδα σχετικής παραγωγικότητας. Ο τριτογενής τομέας παρουσιάζει επίσης ικανοποιητικά επίπεδα παραγωγικότητας, εστιάζοντας στον τομέα των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών, καθώς και τις διοικητικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες. Ο τριτογενής τομέας αποτελεί πεδίο που παρουσιάζει περαιτέρω δυναμική ισχυρή ανάπτυξης.

Τα δεδομένα της αγοράς εργασίας στην Περιφέρεια χαρακτηρίζονται από υστέρηση, τόσο σε σχέση με τον εθνικό, όσο και τους ευρωπαϊκούς δείκτες. Ειδικότερα, το ποσοστό των οικονομικά ενεργών πολιτών ηλικίας 15-74 ετών ανέρχεται σε 58% (2018), όντας ελαφρώς χαμηλότερο από το αντίστοιχο εθνικό (59,4%) και σε επίπεδο EU-28 (64,8%).

Σε ότι αφορά το ποσοστό απασχόλησης, για το 2018 στη Δυτική Ελλάδα, αυτό ανέρχεται σε 44,1% για την ηλικιακή ομάδα 15-74 ετών, παρουσιάζοντας αυξητική τάση την τελευταία πενταετία, παραμένοντας ωστόσο αισθητά κάτω από το αντίστοιχο εθνικό (47,9%) και ευρωπαϊκό επίπεδο (60,4%).

Η κλιμάκωση και διατήρηση της ανεργίας σε υψηλά επίπεδα αποτελεί την πιο χαρακτηριστική εκδήλωση της αναπτυξιακής υστέρησης και του ελλείματος ανταγωνιστικότητας όχι μόνο της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας αλλά και ολόκληρης της χώρας, έναντι των υπολοίπων

Concept Paper

ευρωπαϊκών. Η ανεργία στην Ελλάδα το 2019 ήταν τριπλάσια από το μέσο όρο των 28 χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας κατατάσσεται **ένατη (9η)** μεταξύ των ελληνικών Περιφερειών, καταγράφοντας υπερδιπλάσιο ποσοστό ανεργίας σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Η Περιφέρεια αποτελεί μία από τις σημαντικότερες Περιφέρειες της χώρας στην παραγωγή ερευνητικής δραστηριότητας, καθώς χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη σημαντικού αριθμού ερευνητικών και εκπαιδευτικών υποδομών. Επίσης, σημειώνεται ότι οι φοιτητές **τριτοβάθμιας εκπαίδευσης** ως ποσοστό του συνολικού μαθητικού πληθυσμού ανέρχονται σε υψηλότερα επίπεδα του εθνικού και ευρωπαϊκού μέσου όρου (ΕΕ 27), καθιστώντας σαφή τη δυναμική της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην περιοχή.

Στον τομέα της **υγείας**, στην Περιφέρεια λειτουργούν 11 Νοσοκομεία και 35 Μονάδες Υγείας, που καλύπτουν την υγειονομική περίθαλψη των κατοίκων, όχι μόνο της Περιφέρειας, αλλά και της ευρύτερης περιοχής.

2.2 Υφιστάμενη κατάσταση, προκλήσεις ανάπτυξης και κατευθύνσεις πολιτικής για τον Στόχο Πολιτικής 1 | Μια πιο ανταγωνιστική και έξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού και της περιφερειακής ψηφιακής συνδεσιμότητας

2.2.1 Υφιστάμενη κατάσταση ΣΠ1

Η ΠΔΕ είναι η τέταρτη από το τέλος περιφέρεια σε **κατά κεφαλήν ΑΕΠ** στη χώρα και φτάνει μόλις το 49% του μέσου όρου της ΕΕ για το έτος 2017. Το 2017 το κατά κεφαλή ΑΕΠ της περιφέρειας ήταν 12.216 ευρώ. Μεταξύ του 2008 και του 2016, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ το ΑΕΠ της ΠΔΕ μειώθηκε σχεδόν κατά 30% και έφτασε την τιμή των 8,032 δις. €. Το πρώτο σημάδι ανόδου του ΑΕΠ φαίνεται το έτος 2017 κατά το οποίο σημειώθηκε μικρή άνοδος της τάξης του 0,63%. Ωστόσο, αυτή η θετική εξέλιξη και ανοδική τάση, έχει ανατραπεί σήμερα από την συνεχιζόμενη κρίση της πανδημίας του Covid 19. Σε γενικές γραμμές, όλες οι ΠΕ ακολουθούν την χρονική εξέλιξη της εγχώριας και περιφερειακής οικονομίας.

Σύμφωνα την ΕΛΣΤΑΤ, η **Περιφερειακή κατανομή Προστιθέμενης Αξίας** ετών 2010-2018 (Προσωρινά Στοιχεία) για την ΠΔΕ υποχωρεί από το 4,7% το 2010 στο 4,4% το 2018, κατατάσσοντάς την στην έβδομη θέση (Στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ, 18/1/2021).

Ως προς τους **κλάδους απασχόλησης** σημαντικά στοιχεία αποτελούν τα εξής:

- Η **ΑΠΑ** του κλάδου «Γεωργία, δασοκομία και αλιεία» σε επίπεδο χώρας αποτελούσε το 6% το 2000 και 4% το 2017, ενώ σε επίπεδο περιφέρειας ΠΔΕ από 14% το 2000 κινήθηκε καθοδικά στο 11% το 2017.
- Η ΑΠΑ του κλάδου «Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών, μεταφορές και αποθήκευση, δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης» σε επίπεδο χώρας αποτελούσε το 27% το 2000 και το 24% το 2017. Σε επίπεδο ΠΔΕ, αποτελούσε το 27% το 2000 και το 21% το 2017.
- Η ΑΠΑ του κλάδου «Κατασκευές» σε επίπεδο χώρας αποτελούσε το 7% το 2000 και 3% το 2017, ενώ σε επίπεδο περιφέρειας ΠΔΕ από 9% το 2000 κινήθηκε καθοδικά στο 3% το 2017.
- Η ΑΠΑ του κλάδου «Διαχείριση ακίνητης περιουσίας» σε επίπεδο χώρας αποτελούσε το 11% το 2000 και 17% το 2017, ενώ σε επίπεδο περιφέρειας ΠΔΕ από 10% το 2000 κινήθηκε ανοδικά στο 16% το 2017.
- Η ΑΠΑ του κλάδου «Δημόσια διοίκηση και άμυνα, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση, εκπαίδευση, δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα» σε επίπεδο χώρας αποτελούσε το 17% το 2000 και 20% το 2017, ενώ σε επίπεδο περιφέρειας ΠΔΕ από 18% το 2000 κινήθηκε ανοδικά στο 23% το 2017.

Οι **καινοτομικές επιδόσεις** της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας αποτυπώνονται με βάση το Regional Innovation Scoreboard, για το έτος 2019. Σε γενικές γραμμές, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας αποτελεί μία από τις σημαντικότερες Περιφέρειες της χώρας στην παραγωγή ερευνητικής δραστηριότητας, καθώς χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη σημαντικού αριθμού ερευνητικών και εκπαιδευτικών υποδομών. Ο τομέας, ωστόσο, **δεν παρουσιάζει την αναμενόμενη αποτελεσματικότητα**, με βάση τις ανεπτυγμένες υποδομές και τις δαπάνες που γίνονται για Έρευνα και Καινοτομία στην Περιφέρεια με αποτέλεσμα να κατατάσσεται στην ομάδα των Moderate Innovators. Ένα δυνατό σημείο της Περιφέρειας είναι οι καινοτομικές συνεργασίες ανάμεσα σε μικρές επιχειρήσεις, ενώ ένα αδύναμο σημείο είναι η νομική κατοχύρωση ευρεσιτεχνιών (πατεντών).

Concept Paper

Σε ότι αφορά τον τομέα της **ψηφιακής συνδεσιμότητας**, η θέση της χώρας είναι πολύ χαμηλή σε σχέση με τα υπόλοιπα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύμφωνα με τον δείκτη συνδεσιμότητας DESI (Δείκτης Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας), η χώρα κατατάσσεται 26^η μεταξύ των χωρών της ΕΕ (βαθμολογία δείκτη DESI 41,2 έναντι μέσου όρου ΕΕ28 59,3) χωρίς αλλαγή στη θέση της χώρας από το 2017 μέχρι το 2019. Ο δείκτης για την κάλυψη της χώρας από σταθερές ευρυζωνικές επικοινωνίες βρίσκεται σχεδόν στον μέσο όρο της ΕΕ28 (96% έναντι 97% ΕΕ28) κατατάσσοντας την Ελλάδα στην 17^η θέση μεταξύ των 28 χωρών της ΕΕ. Η διείσδυση των σταθερών ευρυζωνικών επικοινωνιών έχει καταγράψει σημαντική αύξηση το 2019 σε σχέση με το 2017 (από 66% στο 74%) με αποτέλεσμα η χώρα να κατατάσσεται στην 15^η θέση μεταξύ των 28 χωρών της ΕΕ και σε μικρή απόσταση από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο ΕΕ28 (77%).

Ως προς την **πρόσβαση σε ΤΠΕ, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας** αν και έχει τη δυναμική υποδομών και ανθρώπινων πόρων, ώστε να αποτελέσει πρότυπο λειτουργίας Ψηφιακής Περιφέρειας εντούτοις παρά την σημαντική πρόοδο εμφανίζει ιδιαίτερα χαμηλές επιδόσεις τόσο στην χρήση Η/Υ και Διαδικτύου όσο και στη χρήση των ηλεκτρονικά διαθέσιμων δημόσιων υπηρεσιών προς τον πολίτη και προς τις επιχειρήσεις. Παράλληλα οι ΤΠΕ δεν αξιοποιούνται επαρκώς για την ανάπτυξη και την προώθηση των δυναμικών τομέων της περιφερειακής οικονομίας της Δυτικής Ελλάδας όπως πολιτισμός, τουρισμός, περιβάλλον και αγροτική οικονομία.

Η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης διαπιστώνει **ύπαρξη «ευρυζωνικού χάσματος»** μεταξύ των πλέον μειονεκτικών περιοχών (ορεινών και αγροτικών) και των περιοχών στις οποίες ήδη προσφέρονται ευρυζωνικές υπηρεσίες, ανάγκης αύξησης της χρήσης του Διαδικτύου και των ΤΠΕ από τις ΜΜΕ καθώς και των ηλεκτρονικών δημόσιων υπηρεσιών που προσφέρονται μέσω εφαρμογών ΤΠΕ στους πολίτες και τις επιχειρήσεις.

2.2.2 Ειδικό Στόχοι και κατευθύνσεις του ΣΠ 1

Η οικονομία της Περιφέρειας θα πρέπει να στοχεύσει στη συστηματική αύξηση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας καθώς και τη στενότερη σύνδεση της παραγωγής με την τεχνολογία και την καινοτομία. Η συστηματική εφαρμογή της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης θα αναδείξει και θα εξειδικεύσει τις ανάγκες και τις ευκαιρίες για συνεργασία της ερευνητικής κοινότητας με τις επιχειρήσεις, τον ψηφιακό μετασχηματισμό του δημοσίου τομέα και της οικονομίας, την ανάπτυξη και ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, με την ενεργό συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών.

Ο πρωτογενής τομέας αποτελεί ισχυρό οικονομικό και κοινωνικό πυλώνα για την Περιφέρεια, παρέχοντας σημαντική συνεισφορά στο ακαθάριστο προϊόν της, σε ποσοστό μεγαλύτερο από άλλες ελληνικές Περιφέρειες, συμβάλλοντας στη διατήρηση του πληθυσμού στην ύπαιθρο. Για τη νέα προγραμματική περίοδο, η ανάδειξη των τοπικών προϊόντων και η ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών, αποτελούν τους δύο πιο σημαντικούς κρίκους της αλυσίδας που μπορούν να ωθήσουν τη Δυτική Ελλάδα σε ανάπτυξη και βελτίωση της ποιότητας ζωής.

Η δημιουργία **επιχειρηματικών πάρκων** θεωρείται αναγκαία προϋπόθεση για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας. Εντάσσεται στο πλαίσιο της ανάγκης εκσυγχρονισμού του δευτερογενούς τομέα και της σταδιακής ενίσχυσης της εξωστρέφειάς της Περιφέρειας, την άρση της σχετικής απομόνωσης και της αναπτυξιακής υστέρησης. Η ολοκληρωμένη παραγωγική αναδιοργάνωση με προτεραιότητα τη βιομηχανία-βιοτεχνία και την εφοδιαστική θα συμβάλει σημαντικά στην άμβλυνση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων στην περιφέρεια.

Ενίσχυση **πόλων εναλλακτικών μορφών τουρισμού** (αγροτουρισμός, πολιτιστικός, αθλητικός) σε συνδυασμό με την εν εξελίξει αναβάθμιση του οδικού και σιδηροδρομικού δικτύου και τη διασύνδεσή του με σημαντικούς συγκοινωνιακούς κόμβους όπως το λιμάνι της Πάτρας και η δημιουργία ενός επώνυμου προϊόντος πολιτιστικού τουρισμού, είναι στρατηγικές προτεραιότητες.

Concept Paper

Επίσης, η ενίσχυση του **ψηφιακού μετασχηματισμού** της Περιφέρειας καθίσταται ακόμη πιο επιτακτική σε τομείς της οικονομίας, όπως η μεταποίηση, ο τουρισμός και το εμπόριο, καθώς και στον δημόσιο τομέα.

Η προώθηση και ανάπτυξη υποδομών σταθερών και κινητών ευρυζωνικών υποδομών υψηλής και υπερυψηλής ταχύτητας, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τα ευρυζωνικά δίκτυα, εμφανίζουν σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης, γεγονός που θα συμβάλει σημαντικά στην ψηφιακή μετάβαση – αναβάθμιση της χώρας, στη δραστηριοποίησή της στο παγκόσμιο οικονομικό γίγνεσθαι και στη γενικότερη ανάπτυξή της.

Γενικό στόχο στρατηγικής προτεραιότητας αποτελεί η επέκταση των ευρυζωνικών υπηρεσιών και δικτύων υψηλών ταχυτήτων και ενίσχυση της ενσωμάτωσης νέων τεχνολογιών και δικτύων για την ψηφιακή οικονομία, η ανάπτυξη νέων καινοτομικών προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ και η ενίσχυση εφαρμογών ΤΠΕ στις περιοχές προτεραιότητας για την έξυπνη εξειδίκευση της ΠΔΕ.

Οι ευκαιρίες που εντοπίζονται για την ενίσχυση της ανάπτυξης και της απασχόλησης μπορούν να συνοψισθούν στις ακόλουθες τρεις περιοχές: α) Ενίσχυση και διαφοροποίηση της παραγωγικής βάσης της περιφερειακής οικονομίας, β) επιδίωξη μιας περιφερειακής κοινωνίας με γνώμονα την καινοτομία και τη γνώση, γ) βελτίωση της απόδοσης και του αντίκτυπου των διαρθρωτικών ταμείων της ΕΕ.

Σύμφωνα με τη 2^η εγκύκλιο στο πλαίσιο του ΣΠ1, οι δράσεις έξυπνης εξειδίκευσης, οι άμεσες ενισχύσεις προς ΜΜΕ και τα χρηματοδοτικά εργαλεία κατανέμονται κατά κύριο λόγο στο Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα- Επιχειρηματικότητα- Καινοτομία». Από το Πρόγραμμα αυτό, θα χρηματοδοτηθούν επίσης, δράσεις ΕΚΤ+ που αφορούν στις επιχειρήσεις, όπως χρηματοδοτήθηκαν και κατά την ΠΠ 2014-2020.

Τα Περιφερειακά Προγράμματα στο πλαίσιο του ΣΠ1 δύνανται να επιλέξουν, εφόσον τεκμηριώνεται ως απαραίτητη, τη χρηματοδότηση της περιφερειακής τους στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης για δράσεις ως αποτέλεσμα επιχειρηματικής ανακάλυψης μέχρι ποσού ανά επενδυτικό σχέδιο 200.000 €, καθώς και τοπικές ερευνητικές υποδομές που συνδέονται με την περιφερειακή στρατηγική για την Έξυπνη Εξειδίκευση π/υ εκάστη έως 1 εκ. €.

Από το νέο Πρόγραμμα Ψηφιακού Μετασχηματισμού θα χρηματοδοτηθούν παρεμβάσεις για την προώθηση της ευρυζωνικότητας, καθώς και δράσεις ψηφιακού μετασχηματισμού πλην αυτών που αφορούν στην επιχειρηματικότητα (που θα χρηματοδοτηθούν από το ΕΠΑΝΕΚ).

Σχετικά με την επίτευξη του Στόχου Πολιτικής 1, **καθοριστική σημασία θα έχει η μεταφορά και διασύνδεση του σημαντικού καινοτομικού κεφαλαίου της περιφέρειας με τους παραγωγικούς πυλώνες της, στον πρωτογενή (με έμφαση στην γεωργία, κτηνοτροφία, υδατοκαλλιέργειες), δευτερογενή και τριτογενή τομέα.** Η ενίσχυση των επενδύσεων στην καινοτομία και την έρευνα θα πρέπει να βρεθεί επίσης στο επίκεντρο της πολιτικής και χρηματοδοτικής στόχευσης.

Ειδικοί Στόχοι του ΣΠ1:

- I. Ανάπτυξη και ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών
- II. Αξιοποίηση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, τους ερευνητικούς οργανισμούς και τις δημόσιες αρχές
- III. Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, μεταξύ άλλων μέσω παραγωγικών επενδύσεων
- IV. Ανάπτυξη δεξιοτήτων για την έξυπνη εξειδίκευση, τη βιομηχανική μετάβαση και την επιχειρηματικότητα

Concept Paper

V. Ενίσχυση της ψηφιακής συνδεσιμότητας

Στρατηγικές κατευθύνσεις για τον ΣΠ1:

1. Ενίσχυση της σύνδεσης έρευνας – παραγωγικών δραστηριοτήτων με έμφαση στους τομείς έξυπνης εξειδίκευσης, τις αναδυόμενες τεχνολογίες και τη διάχυση της καινοτομίας
2. Προώθηση του ψηφιακού μετασχηματισμού με έμφαση στην προσαρμογή των επιχειρήσεων καθώς και του δημόσιου τομέα
3. Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, της ανταγωνιστικότητας, της ανθεκτικότητας και της εξωστρέφειας του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, με έμφαση στους τομείς της RIS και την άμβλυνση των επιπτώσεων της πανδημίας
4. Διασύνδεση της εκπαίδευσης/κατάρτισης με τις ανάγκες της βιομηχανικής μετάβασης στους τομείς αιχμής της ΠΔΕ μέσω της υποστήριξης ανάπτυξης σχετικών δεξιοτήτων
5. Αξιοποίηση και εφαρμογή των τεχνολογιών που απαρτίζουν τη 4^η βιομηχανική επανάσταση όπως η Τεχνητή Νοημοσύνη, η Εικονική/επαυξημένη Πραγματικότητα, η ρομποτική, το additive manufacturing, το Διαδίκτυο των Πραγμάτων, η αξιοποίηση των Big Data, το Υπολογιστικό Νέφος, οι Υπερυπολογιστές, η Κυβερνοασφάλεια και σε τομείς της παραγωγικής διαδικασίας και της καθημερινότητας
6. Ενίσχυση της ψηφιακής συνδεσιμότητας και της ευρυζωνικότητας για τους πολίτες και τους κοινωνικοοικονομικούς φορείς.

2.3 Υφιστάμενη κατάσταση, προκλήσεις ανάπτυξης και κατευθύνσεις πολιτικής για τον Στόχο Πολιτικής 2 | Μια πιο πράσινη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, σε μετάβαση προς μια καθαρή οικονομία μηδενικού άνθρακα και ανθεκτική Ευρώπη, μέσω της προώθησης της καθαρής και δίκαιης ενεργειακής μετάβασης, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, και της πρόληψης και διαχείρισης των κινδύνων και της βιώσιμης αστικής κινητικότητας

2.3.1 Υφιστάμενη κατάσταση ΣΠ2

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας διαθέτει ένα μεγάλο πλήθος τόπων εξαιρετικού **φυσικού κάλους**, το οποίο καταγράφεται αναλυτικά σε σχετικά στρατηγικά κείμενα. Η Περιφέρεια χαρακτηρίζεται από **πλούσια γεωμορφολογία** που συντίθεται από όρη με ιδιαίτερα υψόμετρα, μεγάλες φυσικές και τεχνητές λίμνες και σημαντικά ποτάμια της χώρας. Πολλές είναι οι περιοχές που προστατεύονται βάσει του διεθνούς, ενωσιακού και εθνικού δικαίου προστασίας περιβάλλοντος, λόγω της υψηλής οικολογικής τους αξίας. Στην περιοχή της ΠΔΕ περιλαμβάνονται περιοχές αρμοδιότητας τεσσάρων φορέων διαχείρισης: της Λιμνοθάλασσας Μεσολογίου-Ακαρνανικών Ορέων, των Υγροτόπων Κοτυχίου – Στροφυλιάς και Κυπαρισσιακού Κόλπου, Χελμού – Βουραϊκού και Αμβρακικού κόλπου - Λευκάδας.

Με βάση την εκτίμηση των αναμενόμενων κλιματικών μεταβολών στην ΠΔΕ προκύπτει ότι το **κλίμα της Περιφέρειας** θα είναι τις επόμενες δεκαετίες πιο θερμό και πιο ξηρό, με σημαντική μείωση των βροχοπτώσεων και χιονοπτώσεων και με αύξηση της συχνότητας εμφάνισης ακραίων φαινομένων (κυρίως ξηρασία, πλημμύρες και κύματα καύσωνα). Στις κλιματικές μεταβολές που αναμένεται να επηρεάσουν την περιφέρεια συγκαταλέγεται και η άνοδος της στάθμης της θάλασσας.

Στον **τομέα της ενέργειας και των ενεργειακών πόρων**, η ΠΔΕ έχει να επιδείξει αξιόλογη δυναμική. Το αιολικό και υδάτινο δυναμικό, η ηλιακή ενέργεια, η γεωθερμία και η βιομάζα είναι αναγκαίο να αξιοποιηθούν ορθολογικά με τον καλύτερο δυνατό τρόπο για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και την ελαχιστοποίηση της χρήσης των ορυκτών καυσίμων. Στην ενεργειακή αυτή δυναμική έρχονται να προστεθούν και οι δύο από τις τρεις θαλάσσιες περιοχές της χώρας, στις οποίες έχουν παραχωρηθεί τα δικαιώματα έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων (Πατραϊκός κόλπος και Δυτικό Κατάκολο), τα οποία αποτελούν μια επενδυτική ευκαιρία για την ανάπτυξη της χώρας και των τοπικών κοινωνιών της ΠΔΕ.

Στον τομέα των αποβλήτων, η τελευταία τροποποίηση του ΠΕΣΔΑ Δυτικής Ελλάδας εκπονήθηκε το 2016. Λαμβάνοντας υπόψη πως η περίοδος 2015-2020 αποτέλεσε ορόσημο για την ΕΕ και στο πεδίο της **διαχείρισης των αποβλήτων**, καθώς σηματοδότησε την απόφαση για μετάβαση από το υφιστάμενο γραμμικό μοντέλο σε μια κυκλική οικονομία με στόχο τη βιώσιμη διαχείριση υλικών και την ελαχιστοποίηση των τελικών αποβλήτων, η ανάγκη τροποποιήσεων / επικαιροποιήσεων των υφιστάμενων στρατηγικών τόσο σε εθνικό όσο και περιφερειακό επίπεδο κρίνεται ως απαραίτητη.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η στροφή αυτή αποτυπώθηκε τόσο σε επίπεδο πολιτικών (Σχέδιο Δράσης για την κυκλική οικονομία, Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, Στρατηγική για τις πλαστικές Ύλες) όσο και σε θεσμικό επίπεδο (Οδηγίες για την κυκλική οικονομία, για τα πλαστικά μιας χρήσης κλπ). Σε εθνικό επίπεδο με την ΠΥΣ 39/31.08.2020 (ΦΕΚ 185/29.09.2020) επικαιροποιήθηκε ο ΕΣΔΑ, ο οποίος σε γενικές γραμμές θέτει ιδιαίτερα φιλόδοξους στόχους μείωσης της υγειονομικής ταφής, ενίσχυσης της ανακύκλωσης, προώθησης της επαναχρησιμοποίησης, χωριστής συλλογής

Concept Paper

βιοαποβλήτων, δημιουργίας σύγχρονων εγκαταστάσεων διαχείρισης αποβλήτων και βιοαποβλήτων, αναβάθμισης ΚΔΑΥ κλπ. Παράλληλα αναμένεται η επικαιροποίηση του Εθνικού Σχεδίου Πρόληψης Απορριμμάτων καθώς και η ενσωμάτωση της “νέας γενιάς” ευρωπαϊκών Οδηγιών για τα απόβλητα ΕΕ 2018/849, ΕΕ 2018/850, ΕΕ 2018/851, ΕΕ 2018/852 που θα εισάγει δέσμες μέτρων για την κυκλική οικονομία.

2.3.2 Ειδικό Στόχοι και Κατευθύνσεις του ΣΠ 2

Στον πυρήνα της θεώρησης που διέπει τον ΣΠ 2 και κατακτά στρατηγική σημασία στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2021-2027 βρίσκεται η **Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία**. Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία επιβεβαιώνει τη φιλοδοξία της Επιτροπής να καταστήσει την Ευρώπη την πρώτη κλιματικά ουδέτερη ήπειρο έως το 2050. Στο πλαίσιο αυτής προβλέπονται συνοπτικά οι ακόλουθες κατευθύνσεις πολιτικής:

1. Σχεδιασμός μιας δέσμης πολιτικών που επιφέρουν βαθύ μετασχηματισμό

- Αύξηση του επιπέδου φιλοδοξίας της ΕΕ για το κλίμα για το 2030 και το 2050
- Εφοδιασμός με καθαρή, προσιτή και ασφαλή ενέργεια. Η περαιτέρω «από-ανθρακοποίηση» του ενεργειακού συστήματος είναι κρίσιμης σημασίας για την επίτευξη των κλιματικών στόχων για το 2030 και το 2050.
- Κινητοποίηση της βιομηχανίας για μια καθαρή/πράσινη και κυκλική οικονομία
- Οικοδόμηση και ανακαίνιση κτιρίων με αποδοτικό τρόπο ως προς την κατανάλωση ενέργειας και πόρων
- Επιτάχυνση της μετάβασης στη βιώσιμη και έξυπνη κινητικότητα
- Από «το αγρόκτημα στο πιάτο»: σχεδιασμός ενός δίκαιου, υγιεινού και φιλικού προς το περιβάλλον συστήματος τροφίμων
- Διατήρηση και αποκατάσταση των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας
- Φιλοδοξία μηδενικής ρύπανσης για ένα περιβάλλον απαλλαγμένο από τοξικές ουσίες

2. Ενσωμάτωση της βιωσιμότητας σε όλες τις πολιτικές της ΕΕ

- Επιδίωξη πράσινης χρηματοδότησης και πράσινων επενδύσεων και διασφάλιση δίκαιης μετάβασης
- Οικολογικός προσανατολισμός των εθνικών προϋπολογισμών και αποστολή των σωστών μηνυμάτων όσον αφορά τις τιμές
- Κινητοποίηση της έρευνας και προώθηση της καινοτομίας
- Ενεργοποίηση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης
- Πράσινος όρκος: «Μη βλάπτειν»

Η προστασία του φυσικού / πολιτισμικού κεφαλαίου και του τοπίου είναι πρωταρχικής σημασίας για τον ΣΠ 2.

Για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, είναι ιδιαίτερης σημασίας η αξιοποίηση του δυνατοτήτων στην Περιφέρεια όπως των βεβαιωμένων γεωθερμικών πεδίων, η αξιοποίηση της αιολικής ενέργειας μέσω της λειτουργίας αιολικών σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας (και μικρής κλίμακας) και η αξιοποίηση του υδάτινου δυναμικού.

Η εκπόνηση του Περιφερειακού Σχεδίου για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΠεΣΠΚΑ) της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας έχει προχωρήσει στον προσδιορισμό και την ιεράρχηση των

Concept Paper

απαραίτητων μέτρων και δράσεων προσαρμογής της Περιφέρειας στις επερχόμενες κλιματικές αλλαγές.

Η αναγκαιότητα αναθεώρησης του Περιφερειακού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) Δυτικής Ελλάδας προκύπτει από την ανάγκη εναρμόνισης του σχεδιασμού με το σύνολο των θεσμικών εξελίξεων σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, την ανάγκη αξιολόγησης της μέχρι σήμερα υλοποίησης των προβλεπόμενων έργων και δράσεων αλλά και της διαμόρφωσης προτάσεων για την επίτευξη τόσο των υφιστάμενων όσο και των νέων στόχων στη διαχείριση των αποβλήτων.

Με βάση τις νέες κατευθύνσεις, τα εγκεκριμένα Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών αλλά και τον υφιστάμενο ΠΕΣΔΑ, η Περιφέρεια στοχεύει στην ολοκλήρωση των αναγκαίων δράσεων για την ενίσχυση της διαλογής στην πηγή (βιοαπόβλητα, συσκευασίες κλπ) και την ανακύκλωση σε όλα τα είδη των αποβλήτων που παράγονται στην Περιφέρεια, την προώθηση της πρόληψης δημιουργίας αποβλήτων. Η ολοκλήρωση των απαιτούμενων υποδομών διαχείρισης και επεξεργασίας στερεών αποβλήτων στη Δυτική Ελλάδα, θα συμβάλει στην διασφάλιση της αειφόρου διαχείρισης των αποβλήτων.

Σύμφωνα με τη 2η εγκύκλιο από το νέο Πρόγραμμα Περιβάλλον-Ενέργεια και Κλιματική Αλλαγή θα υλοποιηθούν οι λοιπές δράσεις του ΣΠ2 που αφορούν στο περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένης της βιοποικιλότητας, καθώς και λοιπές δράσεις που αφορούν στην ενέργεια. Επίσης, στο πλαίσιο της μελέτης του ΠΕΣΠΚΑ παρουσιάστηκαν, αξιολογήθηκαν και ιεραρχήθηκαν οι δράσεις και τα μέτρα για την προσαρμογή της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας στην κλιματική αλλαγή. Ο προτεινόμενος σχεδιασμός περιλαμβάνει δράσεις και μέτρα που στοχεύουν κατά προτεραιότητα στην αποφυγή των επιπτώσεων, στη μείωση της έντασης και έκτασης των επιπτώσεων και στην αποκατάσταση αυτών. Στο νέο Πρόγραμμα για την Πολιτική Προστασία στο πλαίσιο του ΣΠ2 δύναται να ενσωματωθούν παρεμβάσεις που αφορούν στην προμήθεια εξοπλισμού πολιτικής προστασίας, στοχευμένα αντιπλημμυρικά έργα και δράσεις ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης ανθρώπινου δυναμικού συναφείς με τον τομέα.

Στο πλαίσιο του ΣΠ2 κατά κανόνα θα ενσωματωθούν στον σχεδιασμό των Περιφερειακών Προγραμμάτων παρεμβάσεις που αφορούν στην επεξεργασία λυμάτων, την ύδρευση και την αποχέτευση. Θα ενσωματωθούν επίσης μικρές υποδομές στερεών αποβλήτων και τα μικρού μεγέθους αντιπλημμυρικά έργα, καθώς επίσης και δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας Δημοσίων κτιρίων.

Ειδικοί Στόχοι του ΣΠ2:

- I. Προώθηση της ενεργειακής αποδοτικότητας και μείωση των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου
- II. Προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σύμφωνα με την οδηγία για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΕΕ) 2018/2001, συμπεριλαμβανομένων των κριτηρίων βιωσιμότητας που ορίζονται σε αυτήν
- III. Ανάπτυξη έξυπνων ενεργειακών συστημάτων, δικτύων και αποθήκευσης εκτός ΔΕΔ-Ε
- IV. Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, και της ανθεκτικότητας στην πρόληψη κινδύνων καταστροφών, λαμβάνοντας υπόψη τις προσεγγίσεις που βασίζονται στο οικοσύστημα
- V. Προώθηση της πρόσβασης στο νερό και της βιώσιμης διαχείρισης των υδάτων
- VI. Προώθηση της μετάβασης σε μια κυκλική και αποδοτική ως προς τους πόρους οικονομία
- VII. Ενίσχυση της προστασίας και της διατήρησης της φύσης, της βιοποικιλότητας και των πράσινων υποδομών, περιλαμβάνοντας και τις αστικές περιοχές, και της μείωσης όλων των μορφών ρύπανσης

Concept Paper

VIII. Προώθηση της βιώσιμης πολυτροπικής αστικής κινητικότητας, στο πλαίσιο της μετάβασης σε μια καθαρή οικονομία μηδενικών εκπομπών άνθρακα

Στρατηγικές κατευθύνσεις για τον ΣΠ2:

1. Προώθηση της ενεργειακής αποδοτικότητας σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, ανάπτυξη έξυπνων ενεργειακών συστημάτων και προαγωγή των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας
2. Αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στο δομημένο και φυσικό περιβάλλον της Περιφέρειας με έμφαση στις προβλέψεις του ΠΕΣΠΚΑ
3. Βιώσιμη διαχείριση των υδάτινων πόρων της Περιφέρειας με συμπλήρωση και αναβάθμιση των απαραίτητων υποδομών
4. Προώθηση της κυκλικής οικονομίας στο παραγωγικό περιβάλλον και ευαισθητοποίηση των πολιτών της Περιφέρειας
5. Προστασία, βελτίωση και ανάδειξη του φυσικού, αστικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος της Δυτικής Ελλάδας μέσω προώθησης πράσινων δράσεων, ενίσχυσης υποδομών και ενσωμάτωσης διαδρομών
6. Βελτίωση των αστικών λειτουργιών και συνδέσεων μέσω της προώθησης των αρχών της βιώσιμης αστικής κινητικότητας.

2.4 Υφιστάμενη κατάσταση, προκλήσεις ανάπτυξης και κατευθύνσεις πολιτικής για τον Στόχο Πολιτικής 3 | Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας

2.4.1 Υφιστάμενη κατάσταση ΣΠ3

Με βάση το αναθεωρημένο Περιφερειακό Χωροταξικό Σχέδιο, η προτεινόμενη διάρθρωση και ιεράρχηση του οικιστικού δικτύου βασίζεται στις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης, της εδαφικής συνοχής, της ισόρροπης ανταγωνιστικότητας και της πολυκεντρικότητας. Ο σκοπός της προτεινόμενης διάρθρωσης, όπως αναφέρεται είναι η δημιουργία ενός σκελετικού υποβάθρου ενισχυτικού της οργάνωσης της κάθε περιοχής/ενότητας, αλλά και του συνόλου της Περιφέρειας. Όπως έχει διαμορφωθεί μέχρι στιγμής, το οικιστικό δίκτυο χαρακτηρίζεται από σειρά διαδοχικών και μη διαδοχικών εξαρτήσεων μεταξύ των οικισμών του 2ου-4ου έως και του 7ου οικιστικού επιπέδου. Η εν λόγω ιεράρχηση, φέρεται να έχει στόχο την ενδυνάμωση τόσο των μεσαίων πόλεων, όσο και των εδρών και των Καλλικράτειων Δήμων, όπως και στις έδρες πρώην καποδιστριακών δήμων που είναι αγροτικά κέντρα της ορεινής και ημιορεινής ενδοχώρας και έχουν ιδιαίτερη σημασία για την ανάπτυξη των προβληματικών αυτών περιοχών στα πλαίσια και των κατευθύνσεων της εδαφικής συνοχής.

Η περιφερειακή συνδεσιμότητα μέσω των οδικών, εναέριων και θαλάσσιων μεταφορών είναι αρκετά ικανοποιητική, αν και θα έπρεπε να είναι πιο αποδοτική. Όσον αφορά στον σιδηρόδρομο, υπάρχει μεγαλύτερη δυναμική για υψηλό μεταφορικό έργο κατά μήκος του βασικού διαδρόμου Πάτρα - Αθήνα - Θεσσαλονίκη. Ο άξονας ΠΑΘΕ είναι ο βασικός διάδρομος πολυτροπικών μεταφορών για το διεθνές εμπόριο που συνδέει τα κύρια λιμάνια του Πειραιά, της Πάτρας και της Θεσσαλονίκης με τις αγορές της νοτιοανατολικής Ευρώπης.

Η ΠΔΕ διαθέτει εκτεταμένο και διαρκώς εξελισσόμενο **οδικό δίκτυο** με βασική κεντρική αρτηρία το μέρος του ΠΑΘΕ (Οδικός Άξονας Πατρών –Αθήνας – Θεσσαλονίκης –Ευζώνων) που βρίσκεται στην έκτασή της και συνδέει την Πάτρα με την Αθήνα. Επίσης σημαντικό ρόλο παίζει και η Ιόνια Οδός, ο άξονας δηλαδή που όταν ολοκληρωθεί θα συνδέει περιοχές από την Καλαμάτα μέχρι τα Αλβανικά σύνορα μέσω Πάτρας και Ιωαννίνων.

Concept Paper

Πέραν του οδικού δικτύου στην Περιφέρεια χαράσσεται **σιδηροδρομικό δίκτυο** με μήκος άνω των 300χλμ., το οποίο διασχίζει την παραλιακή ζώνη της Αχαΐας (και Ηλείας) με την αναμενόμενη σύνδεση Αθήνας-Πάτρας (Πύργου-Καλαμάτας). Στο δίκτυο είναι εν εξελίξει έργα εκσυγχρονισμού, που περιλαμβάνουν την συνολική αναβάθμιση του σιδηροδρομικού άξονα Αθήνας – Πάτρας με κατασκευή ηλεκτροδοτούμενης διπλής γραμμής κανονικού εύρους και ταχύτητα μελέτης 160km/h. Μετά την ολοκλήρωση στη ηλεκτροδότησης της γραμμής, εκτιμάται η μείωση του χρόνου ταξιδιού κάτω από 2 ώρες για το τμήμα Αθηνών – Πατρών. Υπάρχει επίσης και οδοντωτός σιδηρόδρομος με την διαδρομή Διακοπτού-Καλαβρύτων. Η Ηλεία προβλέπεται να εξυπηρετείται σιδηροδρομικά μέσω της κύριας γραμμής Πάτρας – Πύργου – Καλαμάτας.

Το μοναδικό **κύριο λιμάνι της ΠΔΕ** και το σημαντικότερο λιμάνι της είναι αυτό της Πάτρας. Το λιμάνι αυτό έχει ιδιαίτερα στρατηγική θέση και αποτελεί τη Δυτική Πύλη της χώρας προς την Αδριατική και τη Δυτική Ευρώπη. Ο λιμένας επίσης του Κατακόλου ανήκει στο εκτεταμένο δίκτυο ΔΕΔ – Μ και αποτελεί το σημαντικότερο μέχρι σήμερα λιμάνι κρουαζιέρας στην Δυτική Ελλάδα - Ιόνιο με πολύ σημαντικό αριθμό κατάπλων. Κύριος στόχος είναι η εξέλιξη του από ενδιάμεσο λιμάνι κρουαζιέρας σε κύριο. Τα τελευταία χρόνια και το λιμάνι της Κυλλήνης (εκτεταμένο δίκτυο ΔΕΔ -Μ) έχει αναπτύξει συνδέσεις με την Ζάκυνθο και την Κεφαλονιά και έτσι ο ρόλος του λιμένα των Πατρών ως προς το δίκτυο των εσωτερικών ακτοπλοϊκών συνδέσεων με τα νησιά του Ιονίου έχει αποδυναμωθεί. Στην Περιφέρεια επίσης χωροθετούνται και τα λιμάνια του Αιγίου, του Μεσολογγίου και του Πλατυγιαλίου.

Σχετικά με **τις αεροπορικές μεταφορές** άξονες το αεροδρόμιο του Αράξου χαρακτηρίζεται στο Περιφερειακό Χωροταξικό ως αεροπορικός κόμβος του εκτεταμένου δικτύου των ΔΕΔ – Μ. Επίσης προτείνεται η διερεύνηση της σκοπιμότητας και της δυνατότητας ανάπτυξης εμπορευματικής δραστηριότητας, με κύριο στόχο τη διακίνηση των ευπαθών αγροτικών προϊόντων της ευρύτερης περιοχής. Το Α/Δ Ακτίου, χαρακτηρίζεται και αυτό ως αεροπορικός κόμβος του εκτεταμένου δικτύου των ΔΕΔ – Μ και παρουσιάζει αυξητικές τάσεις όσον αφορά τη διακινούμενη ζήτηση ναυλωμένων κυρίως πτήσεων με ικανοποιητικό επίπεδο εξυπηρέτησης. Ιδιαίτερη μνεία θα πρέπει να γίνει και σε υφιστάμενα μικρά πολιτικά αεροδρόμια που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στο πλαίσιο της γενικής αεροπορίας (Επιτάλιο, Μεσολόγγι).

2.4.2 Ειδικό Στόχοι και Κατευθύνσεις του ΣΠ 3

Με απαραίτητη προϋπόθεση την ολοκλήρωση των διευρωπαϊκών δικτύων, που αφορούν στα μεγάλα έργα και τις υποδομές μεταφορών, ο διεθνής και εθνικός ρόλος της ΠΔΕ ως κεντρικής περιοχής ανάπτυξης στην Μακροπεριφέρεια Αδριατικής - Ιονίου και Νότιας Δυτικής Πύλης της χώρας προς την Κεντρική Μεσόγειο και την Ε.Ε. αναβαθμίζεται. Η ΠΔΕ μπορεί να αποτελεί κόμβο συνδυασμένων διεθνών μεταφορών και δύναται να αναβαθμίσει τον ρόλο της ως κέντρο ανάπτυξης νέων τεχνολογιών στον χώρο της ΝΑ Ευρώπης.

Από τα Περιφερειακά Προγράμματα στο πλαίσιο του ΣΠ3 προτείνεται να χρηματοδοτηθούν παρεμβάσεις περιφερειακής, διαπεριφερειακής κλίμακας και - κατά περίπτωση - εθνικής κλίμακας (ανάλογα με την τελική διαβούλευση με την ΕΑΣ για τη συνέργεια και συμπληρωματικότητα των ΕΠ και ΠΕΠ και τους πόρους που θα κατανεμηθούν για τον τομέα Μεταφορών σε αυτά). Επίσης, θα χρηματοδοτηθούν παρεμβάσεις για τη βελτίωση της τοπικής κινητικότητας.

Επίσης στο Στρατηγικό σχέδιο μεταφορών αναφέρεται η ανάγκη ανάπτυξης **κεντρικού δικτύου υδατοδρομίων** για την παροχή υπηρεσιών υδροπλάνων από, προς και ανάμεσα σε νησιά.

Ειδικό Στόχοι του ΣΠ3:

1. Ανάπτυξη βιώσιμου, ανθεκτικού στην κλιματική αλλαγή, έξυπνου, ασφαλούς και διατροφικού ΔΕΔ-Μ

Concept Paper

- II. Ανάπτυξη και ενίσχυση της βιώσιμης, ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή, έξυπνης, και διατροπικής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας, συμπεριλαμβανομένης της βελτιωμένης πρόσβασης στο ΔΕΔ-Μ και της διασυνοριακής κινητικότητας

Στρατηγικές κατευθύνσεις για τον ΣΠ3:

1. Βελτίωση της προσβασιμότητας των πολιτών και αύξηση της οδικής ασφάλειας.
2. Ενίσχυση και επέκταση των βιώσιμων, ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή και έξυπνων μεταφορικών δικτύων για την αναβάθμιση της τοπικής και υπερτοπικής πολυτροπικής συνδεσιμότητας της Περιφέρειας.

2.5 Υφιστάμενη κατάσταση, προκλήσεις ανάπτυξης και κατευθύνσεις πολιτικής για τον Στόχο Πολιτικής 4 | Μια πιο κοινωνική και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων

2.5.1 Υφιστάμενη κατάσταση ΣΠ4

Η **ανεργία** στην ΠΔΕ, όπως ήδη επισημάνθηκε, καταγράφεται ως η μεγαλύτερη του αντίστοιχου ποσοστού για το σύνολο της Χώρας. Αξιολογείται ως σημαντικό πρόβλημα αν συνυπολογίσουμε και την εποχικότητα της απασχόλησης σε δραστηριότητες σχετικές με τον τουρισμό ή τη μερική απασχόληση. Το υψηλό επίπεδο ανεργίας είναι ακόμα δυσμενέστερο για τις γυναίκες στην ΠΔΕ.

Αναφορικά με τη γενικότερη **κοινωνικοοικονομική κατάσταση του πληθυσμού** στη Δυτική Ελλάδα, το ποσοστό των ατόμων που βρίσκονται σε κατάσταση φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, για το 2018 ανήλθε στο 44,6% και είναι το μεγαλύτερο ποσοστό που καταγράφεται συγκριτικά με τις άλλες Περιφέρειες της χώρας. Το γεγονός αυτό αναδεικνύει την ανάγκη εφαρμογής και αύξησης των παρεμβάσεων για την καταπολέμηση της φτώχειας, λαμβάνοντας υπόψη ότι το αντίστοιχο ποσοστό σε επίπεδο χώρας, ανέρχεται σε 31,8%. Αντίστοιχα, για το 2018 το ποσοστό υλικής στέρησης στη Δυτική Ελλάδα ανέρχεται σε 28%, αποτελώντας το μεγαλύτερο μεταξύ των Περιφερειών της χώρας και σαφώς υψηλότερο από το αντίστοιχο σε επίπεδο χώρας (16,7%).

Στη Δυτική Ελλάδα καταγράφεται σημαντική **πληθυσμιακή συγκέντρωση Ρομά**. Ειδικότερα, είναι η 3η Περιφέρεια (στοιχεία 2017) με τον μεγαλύτερο πληθυσμιακό αριθμό κατοίκων Ρομά (περίπου 15.898), ενώ συγκεντρώνει τους περισσότερους οικισμούς/ καταυλισμούς (65 οικισμοί) συγκριτικά με τις άλλες Περιφέρειες. Σημειώνεται ότι στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020 προβλέπονταν παρεμβάσεις για την κοινωνική και εργασιακή ένταξη των Ρομά (όπως επιδότηση ενοικίου, προώθηση στην απασχόληση κλπ.), ενώ η εν λόγω ομάδα επωφελείται και από τις υπηρεσίες που παρέχουν τα Κέντρα Κοινότητας (σε κάποια εξ αυτών λειτουργούν και Παραρτήματα για Ρομά) που παρέχουν υπηρεσίες σε όλες τις Περιφερειακές Ενότητες της Δυτικής Ελλάδας.

Στον τομέα της **ισότητας ευκαιριών**, στο πλαίσιο της ΠΠ 2014-2020 χρηματοδοτούνται παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση του φαινομένου της βίας κατά των γυναικών (λειτουργία Συμβουλευτικών Κέντρων και Ξενώνων Φιλοξενίας), καθώς και παρεμβάσεις για τα Άτομα με Αναπηρία (Στέγες υποστηριζόμενης διαβίωσης, Κέντρα Διημέρευσης – Ημερήσιας Φροντίδας, Εξειδικευμένη εκπαιδευτική υποστήριξη για την ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες).

Στα **στατιστικά στοιχεία των Λογαριασμών των Νοικοκυριών** της ΕΛΣΤΑΤ αποτυπώνεται η κατανομή του πρωτογενούς και δευτερογενούς εισοδήματος των νοικοκυριών συνολικά ανά Περιφέρεια σε εκατομμύρια ευρώ, χωρίς να γίνεται αναγωγή ανά νοικοκυριό. Σύμφωνα δε με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της Eurostat, διαπιστώνεται ότι η επίδοση της ΠΔΕ είναι ιδιαίτερα

Concept Paper

αρνητική, καταλαμβάνοντας τη χαμηλότερη θέση μεταξύ των Περιφερειών καταγράφοντας το έτος 2017, ποσοστό 77,2% του εισοδήματος ανά κάτοικο της χώρας.

Το θέμα της **εκπαίδευσης** είναι ιδιαίτερα σημαντικό για κάθε Περιφέρεια, ώστε να μπορέσει να ικανοποιήσει το καινοτομικό της όραμα, βασιζόμενη στο κατάλληλο ανθρώπινο δυναμικό. Όπως επισημαίνεται και στην Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης για την ΠΔΕ, η ΠΔΕ εμφανίζει σημαντική συγκέντρωση του μαθητικού πληθυσμού της χώρας με έμφαση στους φοιτητές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ικανοποιητική συμμετοχή στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση και χαμηλή συμμετοχή στη Δια Βίου Μάθηση (ΔΒΜ), ενώ διαθέτει υψηλής στάθμης πανεπιστημιακές σχολές και Ερευνητικά Ινστιτούτα.

Την ίδια στιγμή, στην ΠΔΕ καταγράφεται σημαντική **υστέρηση συμμετοχής σε προγράμματα ΔΒΜ** και με πτωχή μάλιστα τάση. Μόλις το 1,8% των ενηλίκων (25-64 ετών) της ΠΔΕ συμμετέχουν στη δια βίου μάθηση, όταν το αντίστοιχο ποσοστό σε επίπεδο χώρας ανέρχεται σε 2,9% και σε επίπεδο ΕΕ27 σε 9%.

Στον τομέα της **υγείας**, στην Περιφέρεια λειτουργούν 11 Νοσοκομεία και 35 Μονάδες Υγείας, που καλύπτουν την υγειονομική περίθαλψη των κατοίκων, όχι μόνο της Περιφέρειας, αλλά και της ευρύτερης περιοχής. Σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Υγείας, το 2018 οι επισκέψεις εξωτερικών ασθενών σε νοσοκομεία και σε μονάδες υγείας ΠΕΔΥ της Περιφέρειας ανήλθαν σε 1,9εκ., τιμή αρκετά αυξημένη που δείχνει τον υψηλό βαθμό αναγκών παροχής υπηρεσιών υγείας στην Περιφέρεια. Επιπλέον, όσον αφορά στους διαθέσιμους γιατρούς, στην ΠΔΕ το 2018 υπήρχαν 491 περίπου ιατροί ανά 100 χιλιάδες κατοίκους, κατατάσσοντας την Περιφέρεια στην όγδοη θέση μεταξύ των ελληνικών περιφερειών, παραμένοντας τέταρτη σε (μόνιμο) πληθυσμό περιφέρεια (EUROSTAT, 2018).

2.5.2 Ειδικοί Στόχοι και Κατευθύνσεις του ΣΠ 4

Οι ανάγκες αντιμετώπισης των επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19, καθιστούν επιτακτική την αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων πόρων για τη βελτίωση της ικανότητας, της προσβασιμότητας και της ανθεκτικότητας του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης (δημόσια υγεία, δευτεροβάθμια και πρωτοβάθμια).

Η αύξηση της απασχολησιμότητας του ανθρώπινου δυναμικού, κυρίως μέσω της εφαρμογής της κοινωνικής καινοτομίας και της δημιουργίας νέων ευκαιριών για εργασία, αποτελεί για την Περιφέρεια βασική προτεραιότητα πολιτικής.

Βασική επιλογή αποτελεί η αντιμετώπιση των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων, κυρίως όσον αφορά την απασχόληση. Η προώθηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας αποτελεί μείζον θέμα τόσο ως προς το θεμελιώδες δικαίωμά τους για την ισότιμη πρόσβαση στην απασχόληση, όσο και ως προς την εναρμόνιση επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής. Θα πρέπει να αναπτυχθούν καινοτόμες παρεμβάσεις οι οποίες θα ενθαρρύνουν την πρόσβαση των γυναικών στην απασχόληση παράλληλα με δράσεις στήριξης της οικογενειακής τους ζωής.

Η επιτυχής ανταπόκριση του εκπαιδευτικού συστήματος, στις σύγχρονες οικονομικές, τεχνολογικές, κοινωνικές και δημογραφικές προκλήσεις, λαμβάνοντας υπόψη και τις υπό εξέλιξη επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19, είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τη βιωσιμότητα της αναπτυξιακής δυναμικής της περιφερειακής οικονομίας, την άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

Η επαγγελματική κατάρτιση και δια βίου μάθηση αποτελεί μοχλό ανάσχεσης της ανεργίας, με την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και ιδιαίτερα των ψηφιακών, να αποτελεί σημαντική συνιστώσα διευκόλυνσης της επαγγελματικής αποκατάστασης.

Concept Paper

Η αναβάθμιση και ο εκσυγχρονισμός των μηχανισμών κοινωνικής αλληλεγγύης, αποτελεί βασική επιλογή για να περιοριστεί η εισοδηματική ανισότητα, ο κίνδυνος φτώχειας και ο κοινωνικός αποκλεισμός.

Σύμφωνα με τη 2^η εγκύκλιο στο πλαίσιο του ΣΠ4 από το τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού-Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση θα υλοποιηθούν δράσεις που αφορούν την απασχόληση, την εκπαίδευση και τη δια βίου μάθηση. Ειδικά για την Επισιτιστική Βοήθεια και Υλική Στέριση (ΕΒΥΣ) θα δημιουργηθεί ξεχωριστός άξονας προτεραιότητας στο Πρόγραμμα Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού-Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση.

Στα Περιφερειακά Προγράμματα από τον ΣΠ4 θα υλοποιηθούν από το ΕΤΠΑ έργα για τον πολιτισμό, τον τουρισμό, την υγεία, την εκπαίδευση, την κοινωνική πρόνοια, και από το ΕΚΤ+ όλες οι δράσεις για τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό (τέως Θ.Σ.9) όπως και κατά την ΠΠ 2014-2020.

Ειδικοί Στόχοι του ΣΠ4:

ΕΤΠΑ

- I. Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και των χωρίς αποκλεισμούς αγορών εργασίας και της πρόσβασης σε ποιοτική απασχόληση μέσω της ανάπτυξης κοινωνικών υποδομών και της προώθησης της κοινωνικής οικονομίας
- II. Βελτίωση της ισότιμης πρόσβασης χωρίς αποκλεισμούς σε ποιοτικές υπηρεσίες στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και τη δια βίου μάθηση μέσω της ανάπτυξης προσβάσιμων υποδομών, μεταξύ άλλων με την προώθηση της ανθεκτικότητας για εξ αποστάσεως και on-line εκπαίδευση και κατάρτιση
- III. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, των χαμηλού εισοδήματος νοικοκυριών και των μειονεκτούσων ομάδων συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με ειδικές ανάγκες, μέσω ολοκληρωμένων δράσεων, συμπεριλαμβανομένης της στέγασης και των κοινωνικών υπηρεσιών
- III.bis Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών μέσω ολοκληρωμένων δράσεων, συμπεριλαμβανομένης της στέγασης και των κοινωνικών υπηρεσιών
- IV. Εξασφάλιση ίσης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και προώθηση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας περίθαλψης και προώθηση της μετάβασης από τη θεσμική στην οικογενειακή και κοινοτική περίθαλψη
- V. Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία

ΕΚΤ+

- I. Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικά αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας
- II. Εκσυγχρονισμός των θεσμικών φορέων και των υπηρεσιών της αγοράς εργασίας για την εκτίμηση και την πρόβλεψη των αναγκών όσον αφορά τις δεξιότητες και για την εξασφάλιση έγκαιρης και εξατομικευμένης βοήθειας και στήριξης της αντιστοίχισης προσφοράς και ζήτησης, των μεταβάσεων και της κινητικότητας στην αγορά εργασίας
- III. Προώθηση της ισόρροπης συμμετοχής των φύλων στην αγορά εργασίας, των ισότιμων συνθηκών εργασίας και της καλύτερης ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και

Concept Paper

- οικογενειακής ζωής, μεταξύ άλλων μέσω της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή φροντίδα παιδιών και εξαρτώμενων ατόμων
- III.bis Προώθηση της προσαρμογής εργαζομένων, επιχειρήσεων και επιχειρηματιών στην αλλαγή, της ενεργού και υγιούς γήρανσης, καθώς και ενός υγιεινού και καλά προσαρμοσμένου περιβάλλοντος εργασίας που αντιμετωπίζει τους κινδύνους για την υγεία
 - IV. Βελτίωση της ποιότητας, της συμμετοχικότητας, της αποτελεσματικότητας και της συνάφειας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας, μεταξύ άλλων μέσω της επικύρωσης της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης, με σκοπό την υποστήριξη της απόκτησης βασικών ικανοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρηματικών και ψηφιακών δεξιοτήτων, και με την προώθηση της καθιέρωσης διττών συστημάτων κατάρτισης και μαθητείας
 - V. Προώθηση της ίσης πρόσβασης σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση και κατάρτιση και της ολοκλήρωσής τους, ιδίως για τις μειονεκτούσες ομάδες, από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έως τη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, καθώς και περαιτέρω έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση και την εκπαίδευση και επιμόρφωση ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένης της διευκόλυνσης της μαθησιακής κινητικότητας για όλους και της προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρίες
 - VI. Προώθηση της διά βίου μάθησης, ιδίως των ευέλικτων ευκαιριών αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης για όλους, λαμβανομένων υπόψη των επιχειρησιακών και ψηφιακών δεξιοτήτων, καλύτερη πρόβλεψη των αλλαγών και των νέων απαιτήσεων για δεξιότητες με βάση τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, διευκόλυνση των μεταβάσεων σταδιοδρομίας και προώθηση της επαγγελματικής κινητικότητας
 - VII. Προώθηση της ενεργού ένταξης, με σκοπό την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών, της απαγόρευσης των διακρίσεων, και της ενεργού συμμετοχής, και βελτίωση της απασχολησιμότητας, ειδικότερα για τις μειονεκτούσες ομάδες
 - VIII. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών, περιλαμβανομένων των μεταναστών
 - VIII.a Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως των Ρομά
 - IX. Ενίσχυση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες, περιλαμβανομένων υπηρεσιών που προάγουν την πρόσβαση σε στέγαση και υπηρεσιών φροντίδας με επίκεντρο τον άνθρωπο, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης· εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία, με ειδική έμφαση στα παιδιά και στις μειονεκτούσες ομάδες· βελτίωση της προσβασιμότητας, μεταξύ άλλων για τα άτομα με αναπηρίες, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης
 - X. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών
 - XI. Αντιμέτωπιση της υλικής στέρξης με παροχή τροφίμων ή βασικής υλικής βοήθειας προς τους απόρους, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών, και παροχή συνοδευτικών μέτρων προς υποστήριξη της κοινωνικής ένταξής τους

Στρατηγικές κατευθύνσεις για τον ΣΠ4:

1. Βελτίωση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης κινδύνων για τη δημόσια υγεία
2. Ενίσχυση της ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτικές και βιώσιμες υπηρεσίες απασχόλησης

Concept Paper

3. Ενίσχυση υποδομών και δράσεων εκπαίδευσης, επαγγελματικής κατάρτισης δια βίου μάθησης
4. Καταπολέμηση της φτώχειας και της ακραίας φτώχειας συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων από την πανδημία COVID-19
5. Πρόληψη και καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού
6. Αναβάθμιση και επέκταση υποδομών για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και της ενεργητικής ένταξης με έμφαση στις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και στις περιθωριοποιημένες κοινότητες
7. Στοχευμένες δράσεις για τα παιδιά και τους ηλικιωμένους
8. Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του αειφόρου τουρισμού στην κοινωνική ένταξη και κοινωνική καινοτομία

2.6 Υφιστάμενη κατάσταση, προκλήσεις ανάπτυξης και κατευθύνσεις πολιτικής για τον Στόχο Πολιτικής 5 | Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης όλων των εδαφικών τύπων και των τοπικών πρωτοβουλιών

2.6.1 Υφιστάμενη κατάσταση ΣΠ5

Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας η χωρική προσέγγιση βασίστηκε στις αρχές της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης, μέσω της έγκρισης και υλοποίησης δύο **αντίστοιχων Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων**, καθώς και την έγκριση και υλοποίηση δύο ΟΧΕ σε Υποπεριφερειακές Περιοχές. Στο πλαίσιο του ΕΠ ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ 2014-2020 έχουν εγκριθεί οι παρακάτω στρατηγικές:

1. ΒΑΑ Δήμου Πατρέων
2. ΒΑΑ Δήμου Αγρινίου
3. ΟΧΕ στην ευρύτερη περιοχή του άξονα Κατακόλου – Αρχαίας Ολυμπίας
4. ΟΧΕ στην περιοχή Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου – Αιτωλικού

2.6.2 Ειδικό Στόχοι και κατευθύνσεις του ΣΠ 5

Σύμφωνα με τη 2^η εγκύκλιο ο ΣΠ5 θα χρηματοδοτηθεί αποκλειστικά από τα Περιφερειακά Προγράμματα. Αποτελεί ένα ευέλικτο εργαλείο που θα υποστηρίξει τις ολοκληρωμένες χωρικές παρεμβάσεις στις πόλεις αλλά και σε λοιπές περιοχές, που στοχεύουν στην ενίσχυση των τοπικών κοινοτήτων. Ο ΣΠ5 μπορεί να αξιοποιηθεί για την υλοποίηση των παρεμβάσεων και τα πεδία παρέμβασης από τους υπόλοιπους ΣΠ 1-4.

Πέραν των ανωτέρω, ο σχεδιασμός των Προγραμμάτων θα πρέπει να λάβει υπόψη και τις συνέργειες και συμπληρωματικότητες που αναδεικνύονται με το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και τα επιμέρους σχέδια αυτού. Μετά την οριστικοποίηση των Ευρωπαϊκών Κανονισμών και του ΕΣΠΑ 2021-2027, οι παραπάνω προτεινόμενες βασικές προτεραιότητες δύνανται να επικαιροποιηθούν / τροποποιηθούν.

Η χωρική στρατηγική της Περιφέρειας στοχεύει στην ανάδειξη των στρατηγικών της πλεονεκτημάτων σε διεθνές επίπεδο, στην αναβάθμιση της χωρικής της ένταξης και της σύνδεσής της με άλλους σημαντικούς πόλους, στην εξωστρέφεια και την ανταγωνιστικότητά της, στη βιώσιμη αστική και οικιστική της ανάπτυξη και την προστασία και ανάδειξη του περιβαλλοντικού και πολιτιστικού της πλούτου.

Με βάση τα ανωτέρω και λαμβάνοντας υπόψη τις περιοχές υλοποίησης προηγούμενων ΟΧΕ/ΒΑΑ, τις κατευθύνσεις του Περιφερειακού Χωροταξικού Πλαισίου και των άλλων στρατηγικών

Concept Paper

κειμένων της Δυτικής Ελλάδας και τις τάσεις που ενδεχομένως να διαμορφωθούν το επόμενο διάστημα οι περιοχές αυτές «απλώνονται» γεωγραφικά, στις τρεις Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, αλλά και εννοιολογικά, αφού υπάρχει εστίαση στον πολιτισμό, το περιβάλλον, τον τουρισμό, αλλά και περιοχές με ιδιαίτερα ανεπτυγμένο τον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα.

Ειδικοί Στόχοι του ΣΠ5:

- I. Προώθηση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές
- II. Προώθηση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές εκτός των αστικών περιοχών

3 Ενδεικτική κατανομή πόρων στο ΕΠ Δυτικής Ελλάδας 2021-2027

ΣΠ/Δ.Τ.	ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ	ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ
ΣΠ 1	64.225.435,00 €	11.339.194,00 €	75.594.629,00 €
ΕΤΠΑ	64.225.435,00 €	11.339.194,00 €	75.594.629,00 €
ΣΠ 2	102.149.666,00 €	18.026.411,00 €	120.176.077,00 €
ΕΤΠΑ	102.149.666,00 €	18.026.411,00 €	120.176.077,00 €
ΣΠ 3	37.070.443,00 €	6.541.843,00 €	43.612.286,00 €
ΕΤΠΑ	37.070.443,00 €	6.541.843,00 €	43.612.286,00 €
ΣΠ 4	202.144.896,00 €	35.627.629,00 €	237.817.525,00 €
ΕΚΤ	128.004.010,00 €	22.588.943,00 €	150.592.953,00 €
ΕΤΠΑ	74.140.886,00 €	13.083.686,00 €	87.224.572,00 €
ΣΠ 5	90.616.639,00 €	15.991.172,00 €	106.607.811,00 €
ΕΤΠΑ	90.616.639,00 €	15.991.172,00 €	106.607.811,00 €
ΤΒ ΕΚΤ	2.708.444,00 €	477.961,00 €	3.186.405,00 €
ΕΚΤ	2.708.444,00 €	477.961,00 €	3.186.405,00 €
ΤΒ ΕΤΠΑ	6.677.802,00 €	1.178.435,00 €	7.856.237,00 €
ΕΤΠΑ	6.677.802,00 €	1.178.435,00 €	7.856.237,00 €
ΣΥΝΟΛΟ	505.623.325,00 €	89.277.645,00 €	594.850.970,00 €

4 Προγραμματικά και Κανονιστικά κείμενα

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας 2021-2027, σχεδιάζεται ως ένα Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του νέου ΕΣΠΑ 2021 – 2027 κι εντάσσεται στο προγραμματικό πλαίσιο της περιόδου, όπως αυτό προσδιορίζεται από την έκδοση των αναμορφωμένων Κανονισμών των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ). Εξειδικεύεται δε, από τις στρατηγικές επιλογές του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ 2021-2027) και τις οδηγίες που παρέχονται από την Εθνική Αρχή Συντονισμού για τη διαμόρφωση των νέων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Ειδικότερα, ο σχεδιασμός του ΕΠ Δυτικής Ελλάδας 2021-2027 λαμβάνει υπόψη τα εξής:

- ο Το τρέχον Εθνικό σχέδιο ΕΣΠΑ 2021-2027 για τη χώρα.
- ο Την 1η εγκύκλιο για το σχεδιασμό του νέου Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης: ΕΣΠΑ 2021-2027 στο πλαίσιο του αναπτυξιακού προγραμματισμού (Ιούνιος 2019).
- ο Την 2η εγκύκλιο για την προετοιμασία του σχεδιασμού των Προγραμμάτων 2021-2027 (Νοέμβριος 2020).
- ο Το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο 2021-2027: Ένας σύγχρονος προϋπολογισμός για μια Ένωση που προστατεύει, ενδυναμώνει και υπερασπίζεται τους πολίτες της (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Μάιος 2018).
- ο Τον Κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον καθορισμό κοινών διατάξεων στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, στο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, στο Ταμείο Συνοχής και στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας - Αλιείας, και δημοσιονομικών κανόνων για τα εν λόγω Ταμεία και για το Ταμείο Ασύλου και Μετανάστευσης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο για τη Διαχείριση των Συνόρων και των Θεωρήσεων (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Φεβρουάριος 2021).
- ο Παραρτήματα του Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον καθορισμό κοινών διατάξεων στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, στο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, στο Ταμείο Συνοχής και στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας - Αλιείας, και δημοσιονομικών κανόνων για τα εν λόγω Ταμεία και για το Ταμείο Ασύλου και Μετανάστευσης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο για τη Διαχείριση των Συνόρων και των Θεωρήσεων (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Φεβρουάριος 2021).
- ο Τον Κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Φεβρουάριος 2021).
- ο Τον Κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+) (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Φεβρουάριος 2021).
- ο Τον Κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις ειδικές διατάξεις που διέπουν τον στόχο «Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία» (Interreg) ο οποίος υποστηρίζεται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και τους μηχανισμούς εξωτερικής χρηματοδότησης (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Μάιος 2019).
- ο Την Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων της Ελλάδας του 2020 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το Πρόγραμμα Σταθερότητας της Ελλάδας του 2020 (Μάιος 2020).
- ο Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο 2020: Αξιολόγηση της προόδου σχετικά με τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, την πρόληψη και τη διόρθωση των μακροοικονομικών ανισορροπιών, και αποτελέσματα των εμπεριστατωμένων επισκοπήσεων βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011- Έκθεση χώρας - Ελλάδα 2020 (Φεβρουάριος 2020).

Στο πλαίσιο αυτό, και σε επίπεδο στρατηγικού σχεδιασμού της χώρας, ο σχεδιασμός του ΕΠ Δυτικής Ελλάδας 2021-2027 λαμβάνει υπόψη τα εξής:

- ο Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Νοέμβριος 2020)
- ο Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (Ιούνιος 2020)
- ο Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων 2020 (Απρίλιος 2020)

Concept Paper

- Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025 (Δεκέμβριος 2020)
- Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών (Ιούνιος 2019)
- Στρατηγικό Πλαίσιο Επενδύσεων Μεταφορών 2014 - 2025 (1η Αναθεώρηση, 2019)
- Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (Νοέμβριος 2019)
- 4ετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2020-2023 Περιφέρειας Δ. Ελλάδας (2021)
- Περιφερειακή Στρατηγική Καινοτομίας (RIS3)
- ΠΕΣΔΑ
- ΠΕΣΚΑ
- Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής

Καθώς και όλα τα αντίστοιχα αναπτυξιακά κείμενα και στρατηγικές της Περιφέρειας.